

Milí bratři, milé sestry, minulou neděli byl katolický svátek, který se jmenuje Památka zesnulých. Evangelijní text na dnešní neděli do určité míry s tímto svátkem souvisí. Čteme zde o sporu o tom, jestli má lidský život nějakou delší perspektivu, než jen pozemský, biologický rozměr života. Připadá vám těžké věřit ve vzkříšení? Věřit v to, že náš lidský život smrtí definitivně nekončí. Že díky Bohu je ještě jiný rozměr života než ten, který zde dnes známe a prožíváme a že je možné mít na tomto novém životě podíl?

V Ježíšově době jedna vlivná skupina Židů, můžeme říct aristokratická elita, vedoucí síla židovského chrámového státu, možnost vzkříšení odmítala. Saduceové, potomci kněze Sádoka, se soustředili na chrám a chrámový kult. Pro jejich náboženský život bylo podstatné řádné přinášení chrámových obětí a v tomto ohledu byli velmi konzervativní. Chrám jim poskytoval jistotu, že Bůh je uprostřed nich a že pravý vztah Boha k Izraeli může pokračovat díky kultickému systému.

Jejich konzervativismus znamenal také to, že uznávali pouze doslovný výklad Tóry, doslovný výklad Mojžíšových knih. Podle tohoto výkladu se v Mojžíšových knihách nikde o vzkříšení nepíše. Proto saduceové kladli důraz na pozemský život a věřili v Boží odplatu tady na zemi. Bohatství a majetek proto chápali jako výraz Hospodinovy přízně. Kdo žije zbožně, tomu Bůh žehná a má se dobře. To je saducejská logika.

Je zajímavé, že Ježíš má k některým pohledům saduceů poměrně blízko. Ježíš totiž, podobně jako saduceové, také v některých případech odmítá tzv. „tradicii otců“, které se drželi farizeové. Farizeové a saduceové představovali dva hlavní konkurenční proudy tehdejšího židovstva. Tam, kde tradice otců vedla k zatemnění původního významu Tóry, např. v otázce výkladu přikázání: „Cti svého otce i svou matku“, tam je Ježíš blíže saduceům než farizeům. Ale v otázce vzkříšení je Ježíš naopak jednoznačně na straně farizeů.

Je zajímavé vnímat Ježíše v souvislosti dobových proudů a skupin a uvědomit si, že Ježíš má někde blíž k saduceům, většinou má názorově blíž k farizeům, ale někdy taky představuje naprosto nové pojetí a vymyká se tomu, jak věcem rozumí nejen různé názorové skupiny jeho doby, ale dokonce i jeho vlastní učedníci.

Ale vraťme se k otázce vzkříšení. V knize Janova Zjevení se několikrát mluví o tzv. „druhé smrti“ (Zj 2,11; 20,6; 20,14; 21,8). Píše se zde o tom, že kdo zvítězí, tomu druhá smrt neublíží. To znamená, že je první, biologická smrt. Smrt, které podlehne každý člověk. Smrt, kterou zemřel i Ježíš Kristus, ten, který byl mrtev a je živ. Ale pak je také druhá, definitivní smrt. A to také znamená, že mezi první a druhou smrtí musí být vzkříšení. Musí být povstání z první smrti, která je důsledkem života v podmínkách tohoto světa. Až druhá smrt je smrt definitivní, konečná, ze které už vzkříšení není. Tato smrt znamená věčné odloučení od Boha, který je zdrojem života.

Ale tato druhá smrt už neublíží těm, kdo patří Bohu. První smrt často prožíváme jako tragédii. Smrtí ztrácíme své blízké. Už nejsme s těmi, které jsme milovali. Ale tato první smrt není tou největší tragédií. Největší tragédií je druhá smrt, tedy ztráta věčného života.

Saduceové plně zaměřili svůj život na jeho dočasný, pozemský rozměr. Klíčové je podle nich zplodit potomky, protože to je první přikázání, které Bůh dává člověku: „*Plodte a množte se a naplňte zemi!*“ (Gn 1,28). A když to nejde, když někdo zemře bezdětný, tak za něj tuto povinnost musí převzít jeho bratr, musí se oženit s vdovou po svém bratru a zplodit s jeho bývalou ženou potomka. A když se to nepovede ani jemu, tak to musí udělat jejich další bratr a tak dál. Saduceové to ve svém příkladu, který kladou Ježíšovi, ženou do extrému. V jejich příkladu se to nepodaří ani posedmé. Ale tak to Mojžíš ustanovil. O to jde, mít potomky a mít majetek, kterým by byli potomci zajištěni a pak také řádně provozovat chrámový kult, který nám garantuje Boží blízkost a Boží požehnání.

Je na tomto přístupu něco špatného? Je tato saducejská logika nějak problematická? Začne být problematická v monetě, když toto je všechno. Když v životě nejde už o nic jiného než o tohle. Protože jsou lidé a možná dokonce většina lidí, kterým takovýto ideální životní projekt nevyjde. Znamená to, že s nimi Bůh nepočítá?

Ježíš v Lukášově evangeliu v 16. kap. vypráví příběh: „*Byl jeden bohatý člověk, nádherně a vybraně se strožil a den co den hodoval...*“ Saduceové by řekli: „Výborně, to byl jistě zbožný člověk, a proto mu Bůh žehnal a on mohl takto žít.“ Ale Ježíš pokračuje dál: „*U vrat jeho domu lehával nějaký chudák, jménem Lazar, plný vředů...*“ No, to jistě musel být velký hříšník, pomyslí si saducej. Každý má totiž to, co si zaslouží.

Ale vy víte, jak tento příběh pokračuje dál. Pak oba zemřou, ale ani tím to ještě nekončí. Smrtí to nekončí, je tady ještě jiný rozměr života, ve kterém všechno může být naopak. A Ježíš ve své odpovědi saduceům na tento rozměr ukáže.

Protože oni se snaží na základě Bible dokázat, že vzkříšení je blbost. Biblí a zdravým selským rozumem se dá argumentovat proti vzkříšení. Jednu ženu mělo na základě biblického ustanovení postupně sedm bratrů, a cí by tedy měla být po vzkříšení? Přece ji nemůžou mít všichni, to by se o ni hádali a to by v nebi jaksí nešlo. To je pěkná ukázka toho, jak my lidé dokážeme používat rozum a Bibli, abychom si obhájili svá stanoviska a mohli tak odmítnout to, čemu se nám nechce věřit.

Někdy se až děším toho, jak se jako věřící lidé dokážeme oblafnout, jaké argumenty si dokážeme vymyslet, abychom si mohli věřit jen tomu, čemu chceme. A čím jsme inteligentnější a vzdělanější, tím lepší důvody dokážeme najít proto, abychom si Boha přizpůsobili svým představám a zájmům.

Ježíšova odpověď saduceům je silná v tom, že argumentuje Mojžíšovými knihami. Tedy tím jediným, co saduceové z bohaté židovské tradice uznávají. Ježíš by jim mohl citovat proroky (Izajáše, Ezechiela a Daniela), kteří mluví o vzkříšení, ale tím by se jen dostal do sporu o autoritě proroků. A tak Ježíš místo toho připomíná jedno z klíčových míst Tóry, ve kterém Hospodin zjevuje Mojžíšovi svoje jméno v hořícím keři. Hospodin se zde představuje jako Bůh Abrahamův, Izákův a Jákobův. To, že Hospodin je Bohem těchto praotců, je jedním ze základních vyznání Izraele. Na tomto základě spočívá smlouva mezi Bohem a Izraelským národem. Standardní židovské oslovení Boha je: „Hospodine, Bože Abrahamův, Izákův a Jákobův.“

Židovské vyznání spočívá na této logice: Hospodin je Bohem našich otců, a proto uzavřel smlouvu i s námi, jejich potomky. Hospodin se nad námi smilovává kvůli těmto našim praotcům. Když se Mojžíš přimlouvá za svůj lid, tak říká: „*Hospodine, rozpomeň se na své služebníky, na Abrahama, Izáka a Jákoba, a nepřihlížej k zatvrzelosti tohoto lidu, k jeho zvůli a hříchu...*“ (Dt 9,27). Z tohoto důrazu se později dokonce vyvinulo pojetí, že praotcové Abraham, Izák a Jákob se u Boha za svůj lid neustále přimlouvají. A to znamená, že jsou před Bohem živí.

Abraham, Izák a Jákob zemřeli stovky let před tím, než Hospodin mluvil s Mojžíšem. Ale díky Hospodinu, který si je vyvolil a díky tomu, že oni spojili své životy s Hospodinem, jsou nějakým způsobem stále živí. Musí tedy být vzkříšení. Někteří saducejští znalci zákona tento Ježíšův argument přijali: „*Mistře, dobře jsi odpověděl.*“ Je tato Ježíšova odpověď dobrá i pro naše otázky, které máme ohledně vzkříšení?

Pro náš rozum je těžké pochopit něco, s čím nemáme zkušenost. Vzkříšení nemá v našem světě analogickou událost. Nikde na světě se neděje nic podobného. Naše zkušenost je naopak o tom, že když někdo zemře, tak dál žije nanejvýš v našich vzpomínkách a snech. Ale to, co bezprostředně vnímáme, to není všechno, to není celá realita. I my věříme, že Hospodin je Bohem Abraháma, Izáka, Jákoba a Ježíše. Těch, kteří už dávno zemřeli, ale přesto jsou u Boha živí. Žijí a působí dál ve prospěch Božího lidu. A protože zemřeli a žijí, tak musí být vzkříšení. A proto je vzkříšení skutečností, která se týká i každého z nás.

S tím smíme žít a počítat ve svých životech. Mít potomky a dobře je zabezpečit pro život na této zemi, to je důležité a je to tak v pořádku, pokud to není všechno, čím svůj život vyplňujeme a k čemu ho směřujeme. Uvěřili jsme přeci v Hospodina, který je Bohem živých.

Hospodine, prosíme, posilni naši naději v setkání s našimi milými, kteří nás k tobě předešli. Pomáhej nám utvářet naše životy s tímto výhledem, který nás osvobozuje od sobectví a přílišného ulpívání na pomíjivých věcech. Amen.